

Kolumniani varten minua pyydettiin pohtimaan, oliko Työväen tutkimuslaitoksen perustaminen aikoinaan viisasta ja miten ovat mahdollaneet toteutua ratkaisuun liittyvät odotukset. Hanke oli alun alkaen järkevällä pohjalla, niin itsestään selvällä ja tyyneellä tavalla, ettei sillä osattu edes elämöidä. Siinä näytti toteutuvan niin työväestön kuin valtakunnan etu. Mitä taas odotuksiin tulee, ne olivat silloisten voimavarojen puitteissa verraten maltilliset ja joka tapauksessa kaukana siitä, millaisena näen tänään Palkansaajien tutkimuslaitoksen ammattitaidon ja sen priorisoidujen tutkimuskohteiden nauttiman arvostuksen.

Yhteiskuntatieteellinen tutkimus on häpeämätön osa poliittisen vallan käyttöä. Siihen näkemykseen ei liity mitään salattavaa tai konspiratiivista. Päinvastoin, epäilyjen tulisi heti herätä, jos joku asettaisi yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen tavoitteeksi sellaisen totuuden janon, joka irrottaisi sen täysin politiikan kentästä. Tällainen ajatus on yhtä hassu kuin sanonta "pois politiikka yhteisten asioiden hoidosta".

Kun laitos perustettiin, kiinnitin ensimmäisenä esimiehenä huomiota kahteen yleisluontoiseen seikkaan, joilla tulisi olemaan merkitystä laitoksen tulevan yhteiskunnallisen aseman kannalta. Ensiksi siihen, että olennaista on tutkimuksen ammatillinen taso, muttei niin sanottu objektiivisuus. Toiseksi siihen, että maamme korporatiivisesti muotoutuvassa tutkimuksen kentässä meidän laitoksemme tutkisi ennen muuta työväestön tarpeisiin, jo lähtökohdiltaan subjektiivisiin.

Matkan varrella ovat monet tutkittavan ympäristön asiat merkittävällä

Kolumni

Seppo Lindblom
Valtiotieteen tohtori
seppo.lindblom@welho.com

Seppo Lindblom johti Työväen taloudellista tutkimuslaitosta, Palkansaajien tutkimuslaitoksen edeltäjää, vuosina 1971–73.

Tutkimus on osa vallan käyttöä

tavalla muuttuneet. Siinä sivussa muutui laitoksen nimikin, missä ei suinkaan ollut kyse vähäpätöisestä semantiikasta vaan isoista periaatteellisista virtauksista. Laitoksen yhteiskunnalliseen merkitykseen liittyvät huomioni ovat silti edelleen kestävällä pohjalla. Palkansaajien kannalta on hyväksi, että tällä etupiirillä on oma tutkimuslaitoksensa. Valtakunta voi puolestaan iloita ammattitaitoisesta ja yhteiskunnallisesti hajautuneesta monipuolisesta tutkimuksesta. Niin paradoksaaliselta kuin se saattaa kuulostaakin, yhteiskuntapolitiikan objektiivisuutta tukee se, että eri etupiirien subjektiiviset tutkimukselliset näkemykset tuovat mukanaan tarpeellisen vuoropuhelun ymmärrettävine vastakohtiineen ja jännitteineen.

Tämä on poliittista puhetta, mutta ei päivän- tai puoluepoliittista. Se edustaa mieluumminkin politologista lähestymistapaa, joka etsii tutkimuksen

objektiivisia perusteita. Miten sitten tieteen piirissä tulisi suunnistautua? Yhteiskuntatiede yleisesti ja taloustiede erityisesti voi paneutua tähän pulmaan vain kohdistamalla kriittisen tieteellisen katseen itseensä. Se on kriittisyyttä jaloimmillaan. Siihen tulee pyrkiä niin akateemisessa kuin etupiirien maailmassa.

Ranskalainen akateemikko Pierre Bourdieu on antanut meille tässä suhteessa varteen otettavia opasteita. Jokaisen puhujan, henkilön tai instituution, tulisi objektiivisuuden pyrkimyksessään aivan ensiksi kartoittaa asemansa yhteiskuntapolitiikan vallan kentällä. Siis vasta tämän paikannuksen jälkeen on aika pohtia, mitä mieltä on jostakin ja mihin asioihin ennen muuta tulisi ottaa tieteellisesti ammattitaitois-ta kantaa.

Juuri nyt askarruttaa kaikkia yhteiskuntapolitiikan palveluksessa toimivia

tutkijoita ennen muuta Euroopan velkakriisin varjostama kansantalouden tulevaisuus. Tarkastelkaamme, miten orientoidutaan suomalaisella poliittisen vallan kentällä. Palkansaajien tutkimuslaitos kohdistaa ensisijaisen huomion työllisyyteen. Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen analyysissa tulevat korostetusti esiin yritystoiminnan edellytykset ja maan kansainvälinen kilpailukyky. Valtiovarainministeriön ja keskuspankin tutkimus asettaa ymmärrettävästi muita tiukempia vaatimuksia kestävyysvajeen hallinnan suhteen.

Kenenkään tieteellistä ammattitaitoa eikä pyrkimystä totuuteen voi kyseenalaistaa. Kaikki ovat omalla tavallaan huolissaan työllisyydestä. Ilman Palkansaajien tutkimuslaitoksen panosta kuva jäisi silti peräti puutteelliseksi. Ellei laitosta olisi, se pitäisi viimeistään nyt keksiä – yhteiskuntapolitiikan objektiivisuuden nimissä. ■